

Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, με σκοπό την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών: Μία κρίσιμη όσο και εύθραυστη ισορροπία

(Με αφορμή την ΣυμβαΠ 793/2003 και την υπ' αριθ. 86/2002 απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα)¹

Γιώργου Νούσκαλη, Δ.Ν., Δικηγόρου

I. Εισαγωγή

Σχεδόν αμέσως μετά την ψήφιση του Ν 2472/1997, ήλθε στην επικαιρότητα το θέμα της συλλογής και χρήσης στοιχείων που αφορούν την εν γένει οικονομική συμπεριφορά των φυσικών προσώπων. Είναι γνωστό ότι προϋπήρχαν του νόμου αρχεία τηρούμενα από εταιρίες, τα οποία περιελάμβαναν πληροφορίες όχι μόνο σχετικά με δυσμενή οικονομικά στοιχεία προσώπων, όπως π.χ. για ακάλυπτες επιταγές ή προγράμματα πλειστηριασμών, αλλά και για την έκταση και κατάσταση της ακίνητης περιουσίας κάποιου. Όλα αυτά τα συστήματα πληροφοριών εντάχθηκαν στην έννοια του «αρχείου προσωπικών δεδομένων» του Ν 2472/1997 και οι κάτοχοί τους υποχρεώθηκαν να γνωστοποιήσουν την τήρηση του αρχείου αυτού κατά το άρθρο 6 του ανωτέρω νόμου.²

Τα σημαντικότερα ζητήματα που προέκυψαν από τη λειτουργία των ανωτέρω αρχείων ήταν: **α)** η ένταξη της επεξεργασίας τους σε μία από τις εξαιρέσεις του άρθρου 5 του Ν 2472/1997, ώστε να μην είναι αναγκαία η συγκατάθεση του υποκειμένου για την νομιμότητα της επεξεργασίας, **β)** η συνδρομή των όρων του άρθρου 4 παρ. 1 α' και β' του Ν 2472/1997 και **γ)** η γνωστοποίηση της επεξεργασίας και των κατηγοριών αποδεκτών των ανωτέρω δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ίδιου νόμου. Τα θέματα αυτά κλήθηκε να αντιμετωπίσει πρώτη η Ανεξάρτητη Αρχή του Ν 2472/1997 («Αρχή»), η οποία εξέδωσε το 1999 την υπ' αριθ. 109 απόφασή της, απαντώντας σε σχετικό αίτημα του διατραπεζικού συστήματος οικονομικών πληροφοριών «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ».³ Η Αρχή έκρινε επιτρεπτή, και χωρίς την συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, την επεξεργασία μόνο των δυσμενών οικονομικών στοιχείων, ως «απολύτως αναγκαία και πρόσφορο μέσο για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας της εμπορικής πίστης και εν τέλει της εξυγίανσης των εμπορικών συναλλαγών», κατά τα άρθρα 5 παρ. 2 εδ. ε' και 4 παρ. 1 εδ. β' του Ν 2472/1997. Απαγόρευσε, ωστόσο, την συλλογή στοιχείων σχετικά με τις αγορές και πωλήσεις ακινήτων. Ως προς τους αποδέκτες των δεδομένων, η Αρχή τους περιόρισε στις τράπεζες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τις εταιρίες διαχείρισης πιστωτικών καρτών και σε φορείς του δημόσιου τομέα. Με μεταγενέστερη απόφασή της, πάντως, προσέθεσε στην κατηγορία των αποδεκτών τις εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και τις εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης.⁴ Με την απόφαση 50/2000 η Αρχή,⁵ έχοντας ως βάση την απόφαση 109/1999, καθόρισε εξαντλητικά τα δυσμενή στοιχεία που επιτρέπεται να συλλεχθούν χωρίς συγκατάθεση του υποκειμένου από εταιρίες συλλογής οικονομικών στοιχείων, κρίνοντας περαιτέρω ότι αποδέκτες των δεδομένων αυτών μπορεί να είναι μόνο επιχειρηματίες που ασκούν νόμιμη δραστηριότητα και συναλλάσσονται με το υποκείμενο των δεδομένων. Τα δεδομένα αυτά, πάντως, πρέπει σύμφωνα με την ίδια απόφαση να καταστραφούν μετά το τέλος της συναλλαγής και δεν μπορούν να είναι αντικείμενο μεταπώλησης. Σχετικά με την ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων για την επεξεργασία και τους αποδέκτες αυτής, κατά τα άρθρα 24 παρ. 3 και 11 παρ. 1 εδ. β' του Ν 2472/1997, η Αρχή έκρινε με την απόφαση 109/1999 ότι εφαρμόζεται η μεταβατικού χαρακτήρα διάταξη του άρθρου 24 παρ. 3 εδ. β' του ανωτέρω νόμου, κατά την οποία μπορεί να γίνει διά του τύπου και να αφορά όλα τα υποκείμενα και όχι το καθένα ξεχωριστά, εφόσον ο αριθμός αυτών είναι μεγάλος. Τονίστηκε, πάντως, η υποχρέωση της ενημέρωσης διά του τύπου, εφόσον επέλθει αλλαγή στις κατηγορίες απο-

δεκτών των ανωτέρω δεδομένων αλλά και το ότι δεν είναι αναγκαία νέα ενημέρωση του υποκειμένου από τον υπεύθυνο επεξεργασίας για κάθε χρήση του αρχείου από κάποιον αποδέκτη, κατά τα άρθρα 11 παρ. 1 και 3 του Ν 2472/1997. Τόσο με την απόφαση 103/1999 όσο και με την 50/2000 ορίστηκε η υποχρεωτικότητα, αντίθετα, της ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων από τον αποδέκτη αυτών, σχετικά με την πηγή των πληροφοριών και το σκοπό της διαβίβασης των δεδομένων, ώστε να τηρηθούν τα δικαιώματα πρόσβασης, ενημέρωσης και αντίρρησης κατά τα άρθρα 11, 12 και 13 του Ν 2472/1997.

Πολύ πρόσφατα, το έτος 2002, η Αρχή εξέδωσε την υπ' αριθ. 86 απόφασή της, με την οποία απέρριψε αίτημα του ανωτέρω διατραπεζικού συστήματος για την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν σε μη δυσμενή στοιχεία χρήσης πιστωτικών καρτών. Το ίδιο έτος επίσης δημοσιεύθηκε βούλευμα του Πλημμελειοδικείου Αθηνών, το οποίο έκρινε την νομιμότητα χρήσης δυσμενών οικονομικών στοιχείων στα πλαίσια πολιτικής δίκης, ενώ πριν λίγους μήνες δημοσιεύθηκε η πρώτη σχετική απόφαση του Αρείου Πάγου, η οποία αφορούσε περίπτωση αξιόποινης επεξεργασίας των δεδομένων από τους υπεύθυνους επεξεργασίας του ανωτέρω διατραπεζικού συστήματος πληροφοριών.⁶ Στη συνέχεια, θα προβούμε σε μια κριτική παρουσίαση και ανάλυση των ανωτέρω πρόσφατων αποφάσεων της Αρχής και του Αρείου Πάγου, με σκοπό την ερμηνευτική προσέγγιση ορισμένων ζητημάτων αξιοποιούν κατά το άρθρο 22 του Ν 2472/1997 σχετικά με πράξεις επεξεργασίας δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς.

II. Το πλαίσιο που διαμόρφωσε η Αρχή

Η Αρχή, με τις αποφάσεις 109/1999, 523/1999 και 50/2000, κατέστησε σαφές ότι η επεξεργασία δυσμενών δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς ενός προσώπου χωρίς την συγκατάθεσή του αφορά έναν νόμιμο σκοπό, ήτοι την άσκηση της οικονομικής ελευθερίας και ειδικότερα την προστασία από αφερέγγυους πελάτες και συναλλασσόμενους. Η συλλογιστική αυτή βρίσκει σύμφωνη μερίδα της θεωρίας,⁷ ενώ έχουν διατυπωθεί και αντιρρήσεις⁸ για την νομιμότητα της επεξεργασίας για τον ανωτέρω σκοπό. Η παραπάνω θεώρηση της Αρχής βασίζεται στην κυρίαρχη σύλληψη του Ν 2472/1997, κατά την οποία η επεξεργασία γενικά των μη ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων μπορεί να αποτελεί εργαλείο

1. Βλ. παρόν τεύχος, σελ. 766 και σελ. 799, αντίστοιχα.

2. Βλ. Παπακωνσταντίνου, Η Αρχή και η οικονομία της αγοράς, σε: Δόνο/Μήτρου/Μίτλεττον/Παπακωνσταντίνου, Η αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων & η επαύξηση της προστασίας των δικαιωμάτων, Σειρά δίκαιο και κοινωνία στον 21ο αιώνα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2002, σελ. 61 επ, με περαιτέρω παραπομπές.

3. Βλ. Καϊση/Παρασκευόπουλου, Προστασία προσωπικών δεδομένων, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2001, σελ. 273.

4. Βλ. απόφαση 523/1999, σε Καϊση/Παρασκευόπουλο, ό.π., σελ. 279.

5. Βλ. Καϊση/Παρασκευόπουλου, ό.π., σελ. 283.

6. Βλ. ΣυμβΠλημΑθ 1001/2002 ΠοινΔικ 2002, 1027 = ΠοινΧρ ΝΓ', 113.

7. Βλ. Ανδρουλάκη, Ιδιωτική Γνωμοδότηση, ΠοινΧρ ΝΑ', 278.

8. Βλ. Παπακωνσταντίνου, ό.π., σελ. 62.

για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου νόμιμου σκοπού. Εδραζόμενη στην ανωτέρω βάση η Αρχή έπρεπε στη συνέχεια να κρίνει το «απολύτως αναγκαίο» του ανωτέρω εργαλείου-μέσου για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος του χρήστη των δεδομένων και της «προφανούς υπεροχής» αυτού έναντι των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 εδ. ε' του Ν 2472/1997, ώστε να υπαχθεί η χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου επεξεργασία των οικονομικών δεδομένων στην εξαίρεση που περιγράφεται στην αμέσως παραπάνω διάταξη. Η βασική σύλληψη της Αρχής καταδεικνύει, όπως και ο ίδιος ο Ν 2472/1997, ότι η επεξεργασία των προσωπικών και δη των οικονομικών δεδομένων των φυσικών προσώπων αποτελεί ένα αναγκαίο «κακό» μεν, καθώς αναγνωρίζεται ότι αποτελεί επέμβαση στην ιδιωτικότητα, πλην όμως προαπαιτούμενο στα σύγχρονα συστήματα οικονομίας και διοίκησης.⁹ Η Αρχή κατάφερε, πάντως, με τις ανωτέρω αποφάσεις της να μην αρκестεί σε μία αποδοχή και οργάνωση της υπάρχουσας κοινωνικής πραγματικότητας, η οποία συνίστατο στην συλλογή συλλήβδην δυσμενών και ευμενών οικονομικών δεδομένων χωρίς την συγκατάθεση του υποκειμένου αυτών. Έδρασε κανονιστικά, θέτοντας περιορισμούς στις μορφές επεξεργασίας των δεδομένων με σκοπό την ώθηση της πραγματικότητας σε άλλη κατεύθυνση από εκείνη που είχε πάρει έως τότε.

Το γεγονός, όμως, ότι αναγνωρίστηκε η νομιμότητα της επίτευξης του σκοπού της ασφάλειας των συναλλαγών μέσω της επεξεργασίας δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, άνοιξε την «κερκόπορτα» για μια συνεχή και γενικευμένη «επίθεση» των κυρίαρχων ομάδων της αγοράς, με σκοπό την αναγνώριση του επιτρεπτού επεξεργασίας και άλλων κατηγοριών οικονομικών δεδομένων χωρίς την συγκατάθεση του υποκειμένου τους. Αποτέλεσμα αυτής της «επίθεσης» υπήρξε και η πρόσφατη απόφαση 86/2002 της Αρχής, με την οποία απερρίφθη το αίτημα του διατραπεζικού συστήματος πληροφοριών «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ» για την επεξεργασία μη δυσμενών στοιχείων για τη χρήση πιστωτικών καρτών προς επίτευξη του ίδιου πάντα ανωτέρω σκοπού. Με την ανωτέρω απόφαση η Αρχή θεώρησε αφενός ότι η ανωτέρω μορφή επεξεργασίας δεν είναι νόμιμη, εφόσον γίνεται χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, μη υπαγόμενη στην εξαίρεση του άρθρου 5 παρ. 2 εδ. ε' του Ν 2472/1997 και αφετέρου ότι συνιστά μη πρόσφορο και δυσανάλογο μέσο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, κατά το άρθρο 4 παρ. 1 εδ. β' του ίδιου νόμου. Στα θετικά σημεία της πρόσφατης απόφασης της Αρχής καταγράφεται το ότι ξεκαθαρίζει τη «γκρίζα ζώνη» των οικονομικών δεδομένων που δεν έχουν αυτά καθαυτά αρνητικό χαρακτήρα, όπως είναι π.χ. οι «ενήμερες οφειλές» και οι «οφειλές σε καθυστέρηση» και τα οποία διαφέρουν τόσο από τα «ευμενή» όσο και από τα «δυσμενή» οικονομικά δεδομένα. Πρόβλημα, αποτελεί, πάντως, το γεγονός ότι η Αρχή αποδέχεται όχι μόνο το μη πρόσφορο αλλά και το δυσανάλογο της ανωτέρω επεξεργασίας ως προς την προστασία των συναλλαγών από κακοπληρωτές λόγω της υπερχρέωσής τους. Η ανωτέρω κρίση σημαίνει ότι πάντως η επεξεργασία των ανωτέρω δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους επιτυγχάνει μεν έως ενός σημείου τον ανωτέρω σκοπό πλην όμως επιφέρει ιδιαίτερα βαρύ πλήγμα στην ιδιωτικότητα. Η τελευταία αυτή αποδοχή μπορεί να οδηγήσει, εξάλλου, στο συμπέρασμα ότι η επεξεργασία των δεδομένων αυτών χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου είναι καταρχήν άδικη, ως προσβολή του εννόμου αγαθού της ιδιωτικής ζωής, αλλά το άδικο αυτής μπορεί να αίρεται εφόσον συντρέχουν οι όροι των άρθρων 5 παρ. 2 εδ. β' και 4 παρ. 1 β' του Ν 2472/1997.

III. Η προσέγγιση του Αρείου Πάγου με το βούλευμα 793/2003

Η ανωτέρω αρεοπαγητική απόφαση, στα πλαίσια ασκηθείσης αναιρέσεως από τον πολιτικός ενάγοντα, επικύρωσε το βούλευμα Εφετείου, το οποίο έκρινε ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία κατά των υπευθύνων επεξεργασίας αρχείου οικονομικών δεδομένων, κατά το άρθρο 22 του Ν 2472/1997. Το αρχείο τηρούσε η ανώνυμη εταιρία που συνιστά το διατραπεζικό σύστημα πληροφοριών «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ». Ο αναιρεσείων θεώρησε ότι τα μέλη του ΔΣ της ανω-

τέρω εταιρίας τέλεσαν την αξιόποινη πράξη του άρθρου 22 παρ. 5 του Ν 2472/1997, καθώς επεξεργάστηκαν και μετέδωσαν σε άλλη τράπεζα στοιχείο που αφορούσε εκδοθείσα σε βάρος του διαταγή πληρωμής, η οποία πάντως δεν του είχε κοινοποιηθεί. Το αποτέλεσμα της ανωτέρω μετάδοσης ήταν να κληθεί ο αναιρεσείων από την τράπεζα-αποδέκτη, με την οποία συνεργαζόταν, να καταβάλει το χρέος του, το οποίο αφορούσε ωστόσο άλλη τράπεζα από εκείνη που κατέστη αποδέκτης των δεδομένων.

Το αιτιολογικό της απόφασης του Αρείου Πάγου παρουσιάζει ορισμένα προβλήματα, σχετικά με τα οποία θα μπορούσαν να διατυπωθούν οι ακόλουθες σκέψεις:

1. Η κατά το χρόνο επεξεργασίας των σχετικών οικονομικών δεδομένων ύπαρξη απόφασης της Αρχής από την οποία δεν προέκυπτε υποχρέωση κοινοποίησης της επίμαχης διαταγής πληρωμής στον αναιρεσείοντα, ουδώς επηρεάζει το θέμα της τέλεσης της αξιόποινης πράξης που περιγράφεται στο άρθρο 22 παρ. 4 του Ν 2472/1997 και ειδικότερα ως προς την ύπαρξη του όρου «χωρίς δικαίωμα», ώστε να ισχυρίζεται κάποιος βάσιμα ότι δεν υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ενοχής σε βάρος των κατηγορουμένων για καμία διάταξη του ανωτέρω νόμου. Η νομιμότητα της επεξεργασίας αυτής χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, ήτοι η συλλογή του δεδομένου και η διαβίβασή του σε τρίτους, θα έπρεπε να κριθεί από το Εφετείο και στη συνέχεια να υποστεί τον έλεγχο του Αρείου Πάγου, στα πλαίσια του άρθρου 4 παρ. 1 εδ. α' και β' του Ν 2472/1997.¹⁰ Κατά τούτο, ο Άρειος Πάγος εσφαλμένα έκρινε ότι η αιτιολογία του Εφετείου ήταν πλήρης ως προς το ότι ουδεμία διάταξη του Ν 2472/1997 παραβιάστηκε στην προκειμένη περίπτωση. Προς την ίδια κατεύθυνση οδηγεί και το γεγονός ότι η Αρχή, την ίδια ημέρα που απέρριψε το αίτημα του πολιτικός ενάγοντος προς αυτήν για αναστολή της επεξεργασίας των ανωτέρω στοιχείων, εξέδωσε απόφαση με την οποία όριζε ότι ο «Τ.» μπορεί να επεξεργάζεται νόμιμα στοιχεία που αφορούν εκδοθείσες διαταγές πληρωμής μόνο εάν αυτές έχουν κοινοποιηθεί στον οφειλέτη. Δεν εξετάστηκε επίσης από το Εφετείο, και ως προς αυτό πάσχει η αιτιολογία του βουλεύματός του, η τέλεση της πράξης της μη συμμόρφωσης των κατηγορουμένων προς την υπ' αριθ. 545/27.10.1999 απόφαση της Αρχής για το διάστημα **μετά την έκδοση αυτής και έως την υποβολή της μηνύσεως, σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 5 του Ν 2472/1997, στο μέτρο που το ανωτέρω δυσμενές στοιχείο δεν είχε διαγραφεί από το αρχείο του «Τ.»**. Θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ακόμη και το ότι η μη κοινοποίηση της διαταγής πληρωμής στον καθ' ού καθιστά το ανωτέρω δεδομένο ευμενές, ώστε να μην μπορεί να υποστεί επεξεργασία κατά το άρθρο 5 παρ. 2 εδ. ε' του Ν 2472/1997, σύμφωνα με τις αποφάσεις 109/1999 και 50/2000 της Αρχής. Εξάλλου, ως προς την έρευνα συνδρομής του αξιοποίνου κατά το άρθρο 22 παρ. 5 του ανωτέρω νόμου, θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι: Δεν διευκρινίζεται ούτε από την παρατιθέμενη αιτιολογία του εφετείου ούτε και από τις σκέψεις του Αρείου Πάγου ότι η εκδοθείσα υπ' αριθ. 545/27.10.1999 απόφαση της Αρχής εκδόθηκε μετά από την εκ μέρους του αναιρεσείοντος άσκηση των δικαιωμάτων πρόσβασης και ενημέρωσης κατά τα άρθρα 12 παρ. 4 και 13 παρ. 2 του Ν 2472/1997, όπως απαιτεί το άρθρο 22 παρ. 5 του ίδιου νόμου για την ύπαρξη αξιοποίνου.

2. Δεν διευκρινίζεται στην αιτιολογία του εφετειακού βουλεύματος και κατά τούτο μη ορθά την έκρινε ως πλήρη ο Άρειος Πάγος, εάν πριν την έκδοση της ανωτέρω διαταγής πληρωμής είχαν υποστεί επεξεργασία άλλα δυσμενή δεδομένα του αναιρεσείοντος στο ανωτέρω διατραπεζικό σύστημα. Εάν δεν συνέβαινε κάτι τέτοιο, αλλά αυτός εντάχθηκε στο αρχείο για πρώτη φορά με αφορμή το ανωτέρω δυσμενές στοιχείο, προκύπτει θέμα συνδρομής των όρων νομιμότητας της, ατομικής πλέον και όχι διά του τύπου, ενημέρωσης του υποκειμένου, όπως όρισε η απόφαση 109/1999

9. Βλ. σχετικά *Νούσκαλη*, Προστασία προσωπικών δεδομένων και ποινική δίκη. Αξίες αντιφατικές ή παράλληλες; ΠοινΔικ 2003,677, με περαιτέρω παραπομπές.

10. Βλ. *Ιγγλεζάκη*, Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003, σελ. 68 επ.

της Αρχής, κατά το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν 2472/1997. Το θέμα αυτό όφειλε να εξετάσει τόσο το Εφετείο όσο και ο Άρειος Πάγος, καθώς ήδη με την απόφαση 50/2000 η Αρχή όρισε ότι οι εταιρίες που συλλέγουν δυσμενή οικονομικά δεδομένα χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου οφείλουν να το ενημερώσουν ατομικά για την επεξεργασία αυτή και πάντως πριν από κάθε διαβίβαση, ώστε να ασκήσει αυτό τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης.

3. Ιδιαίτερα ελλιπής είναι η απάντηση του Αρείου Πάγου στον ισχυρισμό του αναιρεσείοντος περί αντισυνταγματικότητας του άρθρου 24 παρ. 3 του Ν 2472/1997, όπου προβλέπεται η ενημέρωση διά του τύπου των υποκειμένων των δεδομένων, εφόσον ο αριθμός αυτών είναι «μεγάλος». Είναι γεγονός ότι η ανωτέρω ρύθμιση αποτελεί εξαίρεση από την υποχρέωση ατομικής ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων κατά το άρθρο 11 παρ. 1 και 3 του Ν 2472/1997.¹¹ Τον εξαιρετικό αυτό χαρακτήρα αναγνώρισε και η Αρχή στο άρθρο 3 παρ. 3 της κανονιστικής πράξης της 1/1999 (ΦΕΚ Β', 555/6.5.1999), σε συνδυασμό με το άρθρο 1 της απόφασης της Αρχής 408/1998 (ΦΕΚ Β', 1250/11.12.1998), κατά τα οποία μπορεί να γίνει ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων διά του τύπου εφόσον ο αριθμός τους είναι ίσος ή υπέρτερος των χιλίων. Η ατομικότητα της ενημέρωσης του υποκειμένου διασφαλίζει τα δικαιώματά του πρόσβασης και αντίρρησης και κατά τούτο συντελεί στην διαφύλαξη της ιδιωτικότητας.¹² Συνεπώς, τίθεται θέμα περιορισμού του σαφώς περιχαρακωμένου ατομικού δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης κατά το άρθρο 9Α του Συντάγματος,¹³ εν προκειμένω με την καθιέρωση μαζικής και όχι ατομικής ενημέρωσης και κατά τούτο όφειλε ο Άρειος Πάγος να υποβάλει σε μεγαλύτερη βάση τον ισχυρισμό του αναιρεσείοντος, ακόμη κι αν αυτός δεν ανέφερε συγκεκριμένες διατάξεις προς τις οποίες αντίκειται η ανωτέρω ρύθμιση του Ν 2472/1997.

IV. Συμπεράσματα

Η Ανεξάρτητη Αρχή του Ν 2472/1997 φανερώνει με την ανωτέρω απόφαση 86/2002 για άλλη μια φορά την αποφασιστικότητά της να αντισταθεί σθεναρά στην σκοπούμενη από ορισμένες οικονομικές ομάδες περαιτέρω αποψίλωση του πλέγματος προστασίας της ιδιωτικότητας, τουλάχιστον ως προς τα δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς. Ταυτόχρονα, πάντως, καταδεικνύει με σαφήνεια ότι λειτουργεί αμυντικά, έχοντας διάθεση να διασφαλίσει ένα *mini-mum* συναλλακτικής ζωής εκτός των ορίων της νόμιμης επεξεργασίας κατά το Ν 2472/1997 και όχι να κινήσει, προς το παρόν τουλάχιστον, μια διαδικασία η οποία θα οδηγήσει στη σταδιακή συρρίκνωση των συστημάτων πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς. Ο Άρειος Πάγος, με την απόφαση 793/2003, δείχνει να μην είναι ακόμη αποφασισμένος να αναλάβει πρωτοβουλία εμβάθυνσης στα δυσεπίλυτα ερμηνευτικά προβλήματα του Ν 2472/1997, αρκούμενος σε μια κατά γράμμα τήρηση των αποφάσεων της Αρχής. Πάντως, αυτή η τακτική του Αρείου Πάγου αποτελεί, σήμερα τουλάχιστον, εχέγγυο για να αποφευχθούν τα χειρότερα ως προς την επεξεργασία των δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, ήτοι το επιτρεπτό συλλογής, χρήσης και διαβίβασης ολόενα και νέων κατηγοριών τέτοιων δεδομένων.

11. Βλ. *Γέροντα*, Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ. 225-226.

12. Βλ. *Ιγγλεζάκη*, ό.π., σελ. 80, *Τουντόπουλου*, Το δικαίωμα αντίρρησης του υποκειμένου των δεδομένων, ΤοΣ 1999, 21 επ.

13. Βλ. *Βενιζέλου*, Το αναθεωρητικό κεκτημένο, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σελ. 149-150, *Χρυσόγονου*, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, έκδ. 2, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σελ. 199.